

STATUS OPVOLGING

Per Aanbeveling

JUNI 2024

1. Aandacht voor slachtoffers

1.1 Geef slachtoffers erkenning voor het leed

- 1.1.1. Het onderzoek is gestart vanuit het uitgangspunt om de slachtoffers te erkennen in het leed dat zij hebben ervaren en waarmee zij naar buiten traden, en de omvang en aard van het grensoverschrijdend gedrag in de danssector grondig te onderzoeken.
- 1.1.2. Vooruitlopend op het rapport hebben een groot aantal partijen uit de danssector zich verenigd in De Alliantie Dans veilig. Vanuit deze alliantie willen zij in gezamenlijkheid zich inzetten voor een sociaal veiligere danssector.
- 1.1.3. Bij het verschijnen van het rapport (22/5/2023) sprak De Alliantie Dans veilig namens de partijen die zij vertegenwoordigt [erkenning](#) uit naar de slachtoffers voor hetgeen er gebeurd is.
- 1.1.4. Erkenning moet ook blijken uit het (blijvend) handelen van de danssector om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen en signalen en meldingen goed op te pakken. Zoals ook opgenomen in de hieronder vermelde aanbevelingen.
- 1.1.5. De partners van de Alliantie Dans Veilig hebben in gezamenlijkheid een [erkenningsboodschap](#) ontwikkeld waarmee zij naar alle dansers erkenning uitspreken en aangeven dat zij zich er bewust van zijn dat er een cultuur ontstaan is waarin ruimte voor grensoverschrijdend gedrag is geweest en dat dit nooit had mogen gebeuren. Het initiatief voor deze boodschap is ontstaan binnen de alliantie, zij hebben de boodschap laten ontwikkelen voor dansers en ook door dansers. Elke partner heeft deze erkenningsvideo met een eigen boodschap verspreid naar de dansers en overige achterban.
- 1.1.6. De alliantie maakt samen met een (oud)danser een [portretreeks](#) van dansers. Deze [portretreeks](#) geeft een inkijkje achter de schermen van de danswereld, daar waar passie, ambitie en uitdagingen samenkomen. Doormiddel van deze reeks willen we de uitdagingen die er liggen in de danswereld bespreekbaar maken en houden.
- 1.1.7. De opvolging van de aanbevelingen zal per thema opgepakt worden. Hiervoor is voor elk thema een [expertgroep](#) ingericht die zich op dat specifieke deel van de aanbevelingen richt. In elke expertgroep hebben ook dansers een aandeel. Voor de werving van deze dansers is een openbare wervingscampagne gevoerd.
- 1.1.8. Eén van de [expertgroepen](#) richt zich op het thema erkenning en positie van dansers. Ook binnen deze groep is een vertegenwoordiging van dansers aanwezig.

1.2 Dansers moeten zich veilig voelen, mede zodat ze kunnen zeggen wanneer ze bepaalde dingen niet willen

- 1.2.1. Op dit moment wordt er een kwaliteitsplan opgesteld door De Alliantie Dans veilig. In het kwaliteitsplan van de alliantie wordt verder uitgewerkt hoe deze open cultuur gestimuleerd kan worden. *zie 6.1.4
- 1.2.2. Via de alliantie(partners) wordt dit uitgedragen naar alle dansaanbieders (zoals dansscholen, opleidingen, gezelschappen etc.).

- 1.2.3. Omdat dit een thema is dat binnen de gehele sector terugkomt, zal de expertgroep die zich overkoepelend richt op de machtsverhoudingen hier een advies over geven.
- 1.2.4. De NADB beschikt over een [atletencommissie \(AC\)](#). De AC fungeert niet alleen voor de topsporters maar voor alle dansers binnen de NADB als eerste aanspreekpunt.
- 1.2.5. NAPK en Kunstenbond hebben samengewerkt aan een toegankelijke en gebruiksvriendelijke versie van de [CAO Toneel en Dans](#) welke beschikbaar is het Nederlands en Engels.
- 1.2.6. In de CAO Toneel en Dans 2024 is [Artikel 10.2 Sociale veiligheid](#) opgenomen waarin de rechten en plichten van dansers en werkgevers vastgelegd zijn op dit gebied en waarin protocollen worden geboden.
- 1.2.7. De Kunstenbond biedt dansers meerdere mogelijkheden om hun kennis te vergroten en hun positie te versterken. Onder andere bieden zijn elke vrijdag een koffie uurtje voor dansers, waarbij dansers binnen kunnen lopen met vragen en voor advies bij de medewerkers van de Kunstenbond. Daarnaast organiseren zijn scholingen en trainingen voor dansers waaronder "Indecent Proposal" waarin ingegaan wordt op het herkennen en bespreken van grenzen van jezelf de ander.
- 1.2.8. Cultuur Connectie en de Kunstenbond hebben samengewerkt aan de [CAO Kunsteducatie](#). Deze is nu in het Nederlands beschikbaar, maar zal ook in het Engels beschikbaar komen. Hierin zijn een aantal paragrafen opgenomen waarin afspraken vastgelegd zijn die bijdragen aan een sociaal veilige werkomgeving binnen de binnen kunsteducatie.
- 1.2.9. Cultuur Connectie voert op dit moment een pilot uit samen met [Report App](#) waarbij de kennis over grensoverschrijdend gedrag en de toegang tot vertrouwenspersonen voor medewerkers, cursisten en bezoekers laagdrempelig onder de aandacht wordt gebracht.
- 1.2.10. Internationaal zijn er veel organisaties (zoals bijv. [Engagement Arts \(BE en NL\)](#), [OFEN Co-Arts](#), [Disrupting Harm in Dance](#), [Dancers Amplified](#), [Whistle While You Work](#) etc.) die tools en trainingen aanbieden aan dansers in de pre-professionele en professionele sector. Deze trainingen worden door Alliantie Dans Veilig kenbaar gemaakt via de [website](#), social media en de [nieuwsbrief](#).
- 1.2.11. De Kunstenbond bezoekt dansgezelschappen met actieve leden om het vakbondslidmaatschap van de dansers te vergroten en informatie te delen over de voordelen en ondersteuning die ze kunnen bieden, waaronder gratis (en tegen gereduceerd tarief) rechtsbijstand voor hun leden, het volgen van trainingen en het krijgen van advies.
- 1.2.12. Dansvakopleidingen hebben hier in een toenemende mate aandacht voor in hun curriculum. Zo zijn er opleidingen waarin docenten aan het begin van hun lessen periode/ schooljaar aangeven wat de omgangsvormen zijn in de les en of ze de leerlingen mogen aanraken voor correcties. Hierbij kunnen leerlingen ook aangeven wat ze wel en niet willen en met welke voornaamwoorden ze willen worden aangesproken. Ook zijn er opleidingen waar kledingvoorschriften gelden, zodat de docent én studenten niet in verlegenheid worden gebracht.

1.3 Het meer ogen principe en betrokkenheid/ inspraak ouders bij dansscholen

- 1.3.1. Op dit moment wordt er een kwaliteitsplan opgesteld door De Alliantie Dans veilig. In het kwaliteitsplan van de alliantie wordt verder uitgewerkt hoe deze open cultuur gestimuleerd kan worden. [*zie 6.1.4](#)
- 1.3.2. Dit zal meegenomen worden in de expertgroep die zich richt op "Keurmerk voor dansscholen". Zij zullen met een advies komen hoe dit bij de dansscholen gerealiseerd kan worden.

2. Melding en opvolging

- 2.1 Geef dansen de aandacht die het verdient en schrijf het niet (te veel) weg onder podiumkunsten
 - 2.1.1. OCW overlegt met Mores hierover.
 - 2.1.2. Vanuit de alliantie Dans Veilig worden op dit moment ook gesprekken gevoerd met Mores over de mogelijkheden en beperkingen rondom de registratie onder podiumkunsten.

- 2.2 Er moet aandacht zijn voor identiteitsontwikkeling van de danser i.p.v. enkel trauma
 - 2.2.1. Vertrouwenspersonen dienen zich hier bewust van te zijn in de stappen die zij zetten om de opvolging en nazorg vorm te geven.
 - 2.2.2. Er is een overleg geweest tussen de diverse meldpunten waarin de meldstructuur en de opvolging besproken zijn. Hierdoor zijn de eerste stappen gezet op het gebied van een betere en warme overdracht tussen de meldpunten.
 - 2.2.3. Er zal vervolg gegeven worden aan de afstemming tussen de diverse meldpunten, waarbij de aanbevelingen opvolging zullen krijgen.
 - 2.2.4. Er zijn gesprekken gaande met zorgverleners binnen de GZ Psychologie om te onderzoeken of het mogelijk en haalbaar is te komen tot een netwerk van therapeuten die expertise en kennis hebben van de problematiek binnen de danssector.

- 2.3 Zorg voor betere vindbaarheid van meldpunt(en) en vertrouwenspersonen en geef helder aan wat de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden (en daarmee de beperkingen) van de meldpunten en vertrouwenspersonen zijn. Kennis van de danswereld is voorwaardelijk
 - 2.3.1. De Alliantie Dans veilig heeft op haar [website](#) informatie geplaatst over waar gemeld kan worden en waar iedereen uit de danssector terecht kan voor hulp en advies.
 - 2.3.2. Voor de sport is er het meldpunt Centrum Veilige Sport Nederland (CVSN) en voor de cultuursector is er steun- en adviespunt Mores. Beide partijen gaan momenteel een ontwikkeling door (zie aanbeveling inrichting meldpunten).
 - 2.3.3. Binnen de uitingen van de alliantie wordt continu verwezen naar de opties die er zijn voor hulp en advies.
 - 2.3.4. Zowel Mores als CVSN ontvangen een rijkssubsidie. Vanuit deze subsidieverstrekingen werken beide partijen onder andere aan hun vindbaarheid.
 - 2.3.5. Mores beschikt over een vertrouwenspersoon die specifiek kennis heeft over de danswereld, deze vertrouwenspersoon is het aanspreekpunt is voor dansers die daar behoefte aan hebben. Ook heeft de directie kennis en ervaring in de danssector.
 - 2.3.6. Cultuur+Ondernemen heeft voor organisaties een [handreiking](#) opgesteld "Een vertrouwenspersoon aanstellen; hoe doe je dat?"
 - 2.3.7. De Alliantie Dans Veilig moedigt Stichting Mores en Stichting Sociaal Veilige Podiumkunsten (SSVP) aan om persoonlijke bezoeken af te leggen of materialen uit te delen aan dansinstellingen en dansers om de zichtbaarheid van meldpunten te vergroten. Het is cruciaal dat dansers informatie uit eerste hand ontvangen en niet via een indirecte lijn. Duidelijke communicatie, direct vanuit de bron, vergroot het vertrouwen en de meldingskans.
 - 2.3.8. Cultuur Connectie voert op dit moment een pilot uit samen met [Report App](#) waarbij de kennis over grensoverschrijdend gedrag en de toegang tot vertrouwenspersonen voor medewerkers, cursisten en bezoekers laagdrempelig onder de aandacht gebracht wordt.
 - 2.3.9. Door op bezoek te gaan bij diverse gezelschappen introduceert Alliantie Dans Veilig zichzelf, in samenwerking met alliantiepartner Dancers Council rechtstreeks aan de dansers. Het doel van deze presentatie is om de bij Alliantie Dans Veilig en onze partners beschikbare informatie en diensten te ontsluiten voor de dansers.
 - 2.3.10. De meeste opleidingen hebben sinds kort routekaarten door het gebouw hangen die stapsgewijs laten zien hoe en bij wie je terecht kunt met vragen, voor advies en voor het doen van een melding. Ook kunnen studenten deze informatie vinden op de website van hun onderwijsinstelling en op digitale schermen.

2.3.11. Veel dansvakopleidingen introduceren aan de start van het schooljaar de vertrouwenscontactpersoon persoonlijk aan de studenten zodat de drempel om een steun- of advies verzoek te doen lager is.

2.4 Registreer meldingen niet onder 'podiumkunsten' maar minimaal onder dansen en/of, vanwege de verscheidenheid in stijlen, naar genre. Podiumkunsten is te algemeen en biedt onvoldoende informatie

2.4.1. OCW overlegt met Mores hierover.

2.4.2. Vanuit de alliantie Dans Veilig worden op dit moment ook gesprekken gevoerd met Mores over de mogelijkheden en beperkingen rondom de registratie onder podiumkunsten.

2.4.3. Vanaf juni 2024 registreren de vertrouwenspersonen van Mores dans niet langer onder Podiumkunsten maar hanteren zij hier een aparte categorie voor. Hierbij zullen meldingen vanuit het Dansvakonderwijs geregistreerd blijven worden onder Kunstvakonderwijs en meldingen vanuit de dansscholen zullen geregistreerd blijven worden onder cultuureducatie.

2.5 Verken op welke wijze meldingen beter en veilig opvolging kunnen krijgen, zodanig dat het gedrag ook daadwerkelijk stopt

2.5.1. Gesprek gaat gevoerd worden met het ministerie van Justitie en Veiligheid over strafrechtelijke opvolging.

2.5.2. Overige juridische mogelijkheden worden verkend.

2.5.3. Met het onderzoek naar de oprichting van een onafhankelijk integriteitscentrum wordt onderzocht hoe de opvolging beter en veilig plaats kan vinden en op welke wijze er informatie-uitwisseling kan worden gerechtvaardigd.

2.6 Hou bij de inrichting van meldpunten en andere organisaties rekening met de inrichting en professionalisering van de governance en de balans tussen onafhankelijkheid en voldoende kennis van het dansen

2.6.1. Voor de sport is er het steun- en adviespunt Centrum Veilige Sport Nederland (CVSN) en voor de cultuursector is er steun- en adviespunt Mores. Beide organisaties gaan momenteel een ontwikkeling door.

2.6.2. Het CVSN, momenteel onderdeel van NOC*NSF, is in ontwikkeling naar een onafhankelijk integriteitscentrum waar onafhankelijk van de sport gemeld kan worden.

2.6.3. De regeringscommissaris heeft in april 2023 advies gegeven over professionalisering van Mores en aansluiting bij een breder verband waar ook wordt gewerkt aan kennisontwikkeling. Mores heeft professionalisering vormgegeven door een nieuw bestuur te installeren, dat onafhankelijk is van de sector. Ook zijn twee directeuren aangesteld. In de periode 2024-2025 werkt Mores aan de ontwikkeling van een kennis- en adviesfunctie. Hiervoor verleent het ministerie van OCW een subsidie aan Mores.

2.6.4. Er is een overleg geweest tussen de diverse steun- en adviespunten waarin de meldstructuur en de opvolging besproken zijn. Vanuit deze start kan gezocht worden naar een meer gezamenlijke lijn.

2.6.5. Met het onderzoek naar de oprichting van een onafhankelijk integriteitscentrum wordt beoogd om een steun- en adviespunt onafhankelijk van de sportbonden en NOC*NSF te organiseren.

2.6.6. Mores is een stichting met een bestuur van vier leden van buiten de culturele, creatieve en mediasector. Zij worden over de sector geadviseerd door de directie en externe partijen en staan in contact met (branche)organisaties uit de sector. Daarnaast zijn zij voornemens een Raad van Advies met aanvullende kennis van de sector in te stellen

Als steunpunt biedt Mores een vangnet van registervertrouwenspersonen met en zonder ervaring in de culturele, creatieve of mediasector, die verbonden zijn aan een externe organisatie. Zij rapporteren via de coördinator op hoofdlijnen aan de directie, zonder de vertrouwelijkheid te verbreken of specifieke casuïstiek te delen.

2.6.7. De expertgroep die zich richt op de meldstructuur en opvolgingsmogelijkheden zal hier verder advies in geven.

3. Structuur

- 3.1 Zorg ervoor dat allerlei initiatieven goed op elkaar aansluiten (onder meer op initiatieven van de regeringscommissaris), waarbij de danswereld zich herkent
- 3.1.1. OCW en VWS sluiten aan bij de bestaande maatregelen om grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan, zoals het nationaal actieprogramma seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld en de activiteiten van de regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld op dit terrein.
- 3.1.2. Binnen het [Sportakkoord](#) zijn er een aantal zaken vastgelegd op het thema Sociale veiligheid. Zowel VSG, NOC*NSF als POS zijn ondertekenaar van het sportakkoord, daarom gelden de afspraken uit dit akkoord zowel voor de verenigingssport als de ondernemende Sport. Beide partijen werken gezamenlijk voor de gehele sport aan het behalen van de doelen op dit thema.
- 3.1.3. De ministeries OCW en VWS hebben een structureel overleg om de opvolging van de aanbeveling en de overige initiatieven die betrekking hebben op de danssector met elkaar te delen.
- 3.1.4. Onlangs (13 maart 2024) verscheen de nieuwe handreiking tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag voor organisaties "[Cultuurverandering op de werkvloer](#)". In deze editie richt Regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld Mariette Hamer zich niet alleen op het goed omgaan met meldingen van grensoverschrijdend gedrag, maar ook op een strategie voor preventie en cultuurverandering binnen organisaties.
De omvang van de handreiking laat zich op dit moment nog vergelijken met een boekwerk. Later zal een praktisch te hanteren instrument verschijnen, waarmee elke organisatie op een laagdrempelige manier aan de slag kan met preventie en de aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag.
- 3.1.5. OCW licht in contact met de sector toe waar de aanpak tegen grensoverschrijdend gedrag uit bestaat en zet erop in dat instrumenten, zoals die die ontwikkeld worden door de regeringscommissaris, bekend zijn in de sector.
- 3.2 Stem onderling beleid (cultuur/sport) beter op elkaar af, zowel op nationaal als lokaal niveau
- 3.2.1. VWS en OCW trekken gezamenlijk op in de aanpak van grensoverschrijdend gedrag in de danssector, zowel vanuit het perspectief van de sport, de cultuursector en de vakopleidingen. VWS en OCW blijven met elkaar uitwisselen en proberen van elkaars sectoren en de initiatieven die daar worden genomen te leren en waar mogelijk beter op elkaar te laten aansluiten.
- 3.2.2. OCW, provincies en gemeenten werken samen aan de actualisatie van de [Cultuur convenanten](#) voor de periode 2025 –2028.
- 3.2.3. Op regionaal niveau worden dansers en dansmakers in de culturele sector proactief ondersteund door lokale organisaties zoals Cultuur Academie, Cultuur Oost en meer. Deze organisaties bieden een breed scala aan ondersteuning bijvoorbeeld advies uren, een mentorprogramma, toegang tot financiering, een kennisbank, diverse trainingen voor loopbaanontwikkeling en sociale veiligheid en nog veel meer.
- 3.2.4. Het [Sportakkoord](#) is door VWS en VSG samen met NOC*NSF en POS ondertekend. Hierin zijn afspraken op nationaal en op lokaal niveau vastgelegd. Tevens wordt de samenwerking tussen VWS op nationaal en VSG op lokaal niveau vertaald in de werkplannen.
- 3.2.5. Regelmatig vindt er overleg plaats tussen OCW en VWS over het dansdossier, hierbij wordt ook regelmatig uitgewisseld over beleidsmaatregelen zodat die goed op elkaar aansluiten.
- 3.3 Schenk aandacht aan de voorwaardenscheppende rol van gemeenten. Gemeenten kunnen erop sturen dat op lokaal niveau wordt samengewerkt met (dans)scholen en verenigingen, zorg- en onderwijsinstellingen (dansonderwijs), waardoor een nauwe verbinding ontstaat met andere organisaties en leefgebieden van kinderen
- 3.3.1. OCW kan dit inbrengen bij gemeenten voor zover dit over de cultuursector gaat.
- 3.3.2. Aan gemeenten wordt de voorwaarde gesteld bij herijking van het lokaal Sportakkoord dat er een plan van aanpak komt om de sociale veiligheid bij lokale sportaanbieders te stimuleren

en te ondersteunen. De implementatie van de vier basiseisen sociale veiligheid staan daarin centraal.

- 3.3.3. Vanuit NOC*NSF wordt een campagne gevoerd om vier basis eisen onder de aandacht te brengen, zij hebben monitoringtoolontwikkeld waarin gemeentes de voortgang op de vier V's kunnen volgen voor hun sportverenigingen. Onderzocht wordt hoe deze tool vanuit de sportlijn ook uitgebreid kan worden naar de ondernemende sportaanbieders.

3.4 Betere samenwerking vanuit partijen in de danswereld om tot een kwaliteitsimpuls van onder meer dansscholen te komen en te komen tot meer coherentie in beleid, strakkere sturing op en naleving van instrumenten en nadere richtlijnen. Gekeken kan worden naar de wijze waarop de vechtsportautoriteit is vormgegeven

- 3.4.1. Vooruitlopend op het rapport hebben een groot aantal partijen uit de danssector zich verenigd in De Alliantie Dans veilig. Vanuit deze alliantie willen zij in gezamenlijkheid zich in zetten voor een sociaal veiligere danssector.
- 3.4.2. De alliantie is bezig met het ontwikkelen van een kwaliteitsplan. Hierin worden 'good practices' uit het veld zoals de vechtsportautoriteit en de WIZZ meegenomen, voor de mogelijk implementatie van het kwaliteitsplan. [*zie 6.1.4](#)
- 3.4.3. De samenwerking tussen de partijen in de danssector is geformaliseerd en vastgelegd in een [governance](#). Het aantal partijen dat zich aangesloten heeft bij de Alliantie Dans Veilig is gegroeid naar 15 en er blijft actief met partijen uit de sector gesproken worden over mogelijke aansluiting bij de alliantie.
- 3.4.4. De expertgroep die zich bezighoudt met het thema Keurmerk Dansscholen onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om kaders vast te stellen en te toetsen om zo tot een keurmerk te komen. Hierbij laten zij zich bijstaan en inspireren door de vechtsportautoriteit. Maar ook andere 'good practices' uit de sport- en cultuursector worden hierin meegenomen.
- 3.4.5. In de expertgroep Wedstrijdsport en juring komt een aantal wedstrijdorganisaties uit de danssector samen om zo tot een meer uniform beleid op het thema Sociale veiligheid en integriteit binnen de wedstrijd sport te komen.

3.5 Werk aan een systeem waarbij uiteindelijk dansscholen e.d. langs meer uniforme kaders werken aan (veiligheids- en welzijns) eisen. Uiteindelijk gaat het erom dat niet alleen codes worden gemaakt maar dat er ook strakker toezicht komt op de naleving, bijvoorbeeld door of middels het eerdergenoemde platform

- 3.5.1. De alliantie is bezig met het ontwikkelen van een kwaliteitsplan. Hierin wordt deze aanbeveling meegenomen. [*zie 6.1.4](#)
- 3.5.2. Voor het toezicht en de opvolging wordt naar verschillende 'good practices' uit de praktijk gekeken.
- 3.5.3. De Expertgroep die zich bezighoudt met het thema Keurmerk Dansscholen onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om kaders vast te stellen en te toetsen om zo tot een keurmerk te komen. Hierbij laten zij zich bijstaan en inspireren door de vechtsportautoriteit. Maar ook andere 'good practices' uit de sport- en cultuursector worden hierin meegenomen.
- 3.5.4. In de expertgroep Wedstrijdsport en juring komen een aantal wedstrijdorganisaties uit de danssector komen om zo tot een meer uniform beleid op het thema Sociale veiligheid en integriteit binnen de wedstrijd sport te komen.

3.6 Laat gesubsidieerde instellingen (dansonderwijs) of organisaties waarmee de Overheid een binding heeft verantwoording afleggen over sociale veiligheid. Niet als een afvinklijst maar bijvoorbeeld door - Inzicht te geven in aard/omvang en opvolging van meldingen - Geanonimiseerde rapportages van vertrouwenspersonen- Medewerker tevredenheidsonderzoeken - Opbrengsten uit intervisie sessies – enz.

- 3.6.1. Voor de sport en daarmee ook de bij het NOC*NSF aangesloten danssport is een monitoringstool ontwikkeld waarin verenigingen registreren in welke mate zij voldoen aan de 4 basiseisen uit het Sportakkoord. Er wordt onderzocht in welke vorm dit ook voor de ondernemende sport en daarmee de dansscholen ingezet kan worden.
- 3.6.2. OCW neemt dit mee in de aanpak tegen grensoverschrijdend gedrag in de culturele sector.
- 3.6.3. In het hoger onderwijs wordt er gewerkt aan het opnemen van een zorgplicht voor sociale veiligheid in de Wet op hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voor het

mbo wordt de mogelijkheid voor het opnemen van een zorgplicht voor sociale veiligheid in de wet verkend.

3.7 Creëer een platform waarin stakeholders vanuit de danswereld samenwerken, onder andere om tot betere kwaliteitsstandaarden en pedagogische kwaliteiten te komen van bijvoorbeeld dansleraren (leer van elkaar)

- 3.7.1. De alliantie is bezig met het ontwikkelen van een kwaliteitsplan, waarin ook kwaliteitsstandaarden en pedagogische kwaliteiten als onderdeel worden meegenomen. *zie [6.1.4](#)
- 3.7.2. Er is een samenwerking ontstaan tussen diverse partijen uit de danssector. Hierbij zijn partijen uit alle delen van de danssector en met een grote diversiteit aan posities verenigd in de Alliantie Dans Veilig. De samenwerking tussen de partijen in Alliantie Dans Veilig is geformaliseerd en vastgelegd in een [governance](#). Het aantal partijen dat zich aangesloten heeft bij de Alliantie Dans Veilig is gegroeid naar 15 en er blijft actief met partijen uit de sector gesproken worden over mogelijke aansluiting bij de alliantie.
- 3.7.3. De Alliantie Dans Veilig heeft op haar website een [kennisbank](#) aangelegd waarin diverse documenten die bij kunnen dragen aan de kennisontwikkeling op dit thema voor de danssector bij elkaar gebracht zijn. Hierdoor is er een overzicht ontstaan van de kennis en initiatieven die er over de gehele breedte van de sector aanwezig zijn.
- 3.7.4. De Alliantie Dans Veilig communiceert een agenda waarin inzichtelijk gemaakt is welke trainingen en scholingen er binnen de sector aangeboden worden op het thema Sociale Veiligheid. Zodat voor iedereen in de sector een beter overzicht ontstaat van de mogelijkheden die er zijn op het gebied van kennisontwikkeling. Deze trainingen worden door Alliantie Dans Veilig kenbaar gemaakt via de [website](#), social media en de [nieuwsbrief](#).
- 3.7.5. De Alliantie Dans Veilig sluit structureel aan de bij de overleggen die er zijn van het Netwerk Dans waarin de HBO-dansvakopleidingen samen komen.
- 3.7.6. De MBO-dansvakopleidingen hebben in samenwerking met de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) overleg over de ontwikkelingen binnen het MBO-onderwijs en sociale veiligheid op de dansvloer bij stages en werkopdrachten.

4. Cultuur

- 4.1 Doorbreek de code of silence. Leg de huidige systemen bloot door aandacht te (blijven) schenken aan seksualiteit, het omgaan met een veranderend lichaam in de puberteit, een gezonde relatie met voeding, genderrollen, unconscious bias, het elkaar aanraken, stress, overbelasting, etc.
- 4.1.1. Op dit moment wordt er een kwaliteitsplan opgesteld door De Alliantie Dans veilig. In het kwaliteitsplan van de alliantie wordt verder uitgewerkt hoe deze cultuurverandering gestimuleerd kan worden [*zie 6.1.4](#)
- 4.1.2. Via de alliantie(partners) wordt dit uitgedragen naar alle dansaanbieders (zoals dansscholen, opleidingen, gezelschappen etc.).
- 4.1.3. De alliantie maakt samen met een (oud)danser een [portretreeks](#) van dansers. Deze [portretreeks](#) geeft een inkijkje achter de schermen van de danswereld, daar waar passie, ambitie en uitdagingen samenkomen. Doormiddel van deze reeks willen we de uitdagingen die er liggen in de danswereld bespreekbaar maken en houden.
- 4.1.4. De [Kunstenbond](#) ondersteunt haar leden met juridisch advies, contractscreenings, bedrijfsadvies etc. om dansers van kennis te voorzien en weerbaar te maken op deze thema's. Daarnaast verzorgen zij [trainingen](#) waarin de kennis van dansers over bijvoorbeeld omgaan met machtsmisbruik, onderhandelen over de eigen positie en de vertaling van de Fair Practice Code aan de orde komen. Ook dit met als doel om dansers van kennis te voorzien en weerbaar te maken.
- 4.1.5. Internationaal zijn er veel organisaties (zoals bijv. [Safe in Dance International](#), [Personal Safety in Dance](#), [Engagement Arts \(BE en NL\)](#), [OFEN Co-Arts](#), [Disrupting Harm in Dance](#), [Dancers Amplified](#), [Whistle While You Work](#), etc.) die tools en trainingen aanbieden aan dansers en dans docenten in de pre-professionele en professionele sector. Deze trainingen worden door Alliantie Dans Veilig kenbaar gemaakt via de [website](#), social media en de [nieuwsbrief](#).
- 4.1.6. Dansvakopleidingen hebben hier in een toenemende mate aandacht voor in hun curriculum. Een mooi voorbeeld is Codarts: waar ze de '[Student Life Monitor](#)' geïmplementeerd. Dit is een maandelijks anonieme vragenlijst voor studenten over hun welzijn, waarbij ze zelf de resultaten kunnen zien en een advies krijgen. Een ander voorbeeld is het ROCvA waar 'mental health' dagen georganiseerd worden, waarbij er tijd wordt besteed op deze thema's in het programma.
- 4.2 Kunst schuurt maar mag dansers niet beschadigen. Bepaal zoveel als redelijk mogelijk is in gezamenlijkheid de grenzen; betrek de danser(s) hierbij
- 4.2.1. Via de alliantie(partners) wordt dit uitgedragen naar alle dansaanbieders (zoals dansscholen, opleidingen, gezelschappen etc.).
- 4.2.2. In het kwaliteitsplan van de alliantie komt hier aandacht voor. Bijvoorbeeld door middel van een gedragscode die gezamenlijk met de dansers wordt opgesteld. [*zie 6.1.4](#)
- 4.2.3. De expertgroep die zich richt op machtsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden zal hier verder advies in geven.
- 4.2.4. [PACT+ en ROCvA](#) bieden hun eerstejaars studenten scholingen die hen hierin trainen en waarin ze leren hun eigen grenzen te bepalen en aan te geven.
- 4.3 Transparantie is van belang; probeer een-op-een situaties te voorkomen (deuren open/ouders erbij). Probeer (ook) als gemeente bijvoorbeeld te sturen op accommodaties met een glazen wand
- 4.3.1. De alliantie gaat in het kwaliteitsplan aandacht besteden aan transparantie op dansscholen en aan de scholing van de dansdocenten. [*zie 6.1.4](#)
- 4.3.2. In de scholing van dansdocenten wordt door middel van dilemmaspeel e.d. bewustwording gecreëerd over het belang van transparantie en het "vier ogen principe". [*zie 6.1.4](#)
- 4.3.3. Bij verschillende opleidingen worden stagiaires geacht om tijdens hun periode van werk geen privé contact te hebben met de studenten. Zowel live als digitaal op sociale media. Dit is ook vanuit het ROCvA een protocol.
- 4.3.4. De expertgroep die zich richt op het keurmerk zal hier verder advies in geven.

4.4 Maak diversiteit en inclusie een integraal onderdeel van het beleid

- 4.4.1 In de culturele en creatieve sector wordt hieraan expliciet gewerkt via de [Code Diversiteit en Inclusie](#). Organisaties die gesubsidieerd worden door het Rijk of door de Rijkscultuurfondsen moeten nu al de Code Diversiteit en Inclusie onderschrijven en toepassen.
- 4.4.2 Het creëren van een sociaal veilige en pedagogisch verantwoord sportklimaat waarin iedereen zich welkom voelt is onderdeel van het [Sportakkoord II](#).
- 4.4.3 Een van de doelstellingen van het Sportakkoord II is: De strategische partners van het Sportakkoord II ontwikkelen een herkenbare en toepasbare richtlijn Inclusie en Diversiteit in de sport die door hun achterban en de stakeholders is omarmd en wordt nageleefd. De richtlijn is momenteel in ontwikkeling met diverse partijen uit de sportsector.

5. Professionaliseren

- 5.1 Minimaliseer de risico's voor met name kinderen, bevorder de didactische en pedagogische vaardigheden van dansdocenten/trainers/coaches. Verken de mogelijkheden om hier een stap verder in te zetten. Er zal een beter systeem moeten komen met betere scholing en bijscholing voor docenten en trainers/coaches. De mogelijkheden van een certificering en/of puntensysteem en een centraal registratiesysteem kunnen hiervoor verkend worden
- 5.1.1. De alliantie is voornemens om certificering op te pakken in hun kwaliteitsplan *zie 6.1.4.
 - 5.1.2. De alliantie zet in op een samenwerking met de diverse (netwerken van) dansopleidingen om dit onderwerp in gezamenlijkheid op te pakken en vorm te geven.
 - 5.1.3. Dansbelang registreert dansdocenten met een aantoonbare kwaliteit in lesgeven in een [kwaliteitsregister](#). Zij vindt het belangrijk dat docenten kwaliteit nastreven en dit bijhouden. Elke vier jaar vindt daarom her accreditatie plaats. Hiermee wordt kwaliteit in danseducatie gewaarborgd. Kennis en ervaring van docenten worden regelmatig getoetst en docenten na het behalen van de gestelde normen geaccrediteerd. In de praktijk betekent dit dat leerlingen op een verantwoorde manier les krijgen.
 - 5.1.4. De expertgroep scholing en certificering zal hier opvolging aan gaan geven.
- 5.2 Maak dubbele belangen openbaar en voer beleid ter voorkoming van 'vriendjespolitiek' en oneerlijke jurering
- 5.2.1. De alliantie zal dit onderwerp opnemen in het kwaliteitsplan. Een belangrijk stap hierin zal gezet worden door het opvolgen van de aanbevelingen op het gebied van de cultuur binnen de danssector *zie 6.1.4
 - 5.2.2. Voor de opvolging van deze aanbeveling zal ook gebruik gemaakt worden van de "good practices" uit andere sporten en sectoren waarin jurering en selectie aan de orde is.
 - 5.2.3. De expertgroep Wedstrijdsport en jurering en de expertgroep Machtsverhoudingen zullen hier advies over geven.
- 5.3 Vestig de aandacht op de dansonderwijsinstellingen. Er is de laatste tijd echt veel in gang gezet maar zorg ervoor dat het geen papieren werkelijkheid wordt. Monitor/controleer regelmatig wat in gang is gezet
- 5.3.1. OCW zet steviger in op sociale veiligheid in het onderwijs, waaronder dansonderwijs. Het expliciet benoemen van sociale veiligheid als zorgplicht voor de instellingen in de [Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek](#) (WHW) en verbetert het externe toezicht op sociale veiligheid. OCW wil in de WHW een zorgplicht voor de sociale veiligheid opnemen. Het expliciet benoemen van sociale veiligheid als zorgplicht voor de instellingen in de WHW verbetert het externe toezicht op sociale veiligheid.
 - 5.3.2. Daarnaast zorgen instellingen voor een monitor voor (ervaren) sociale veiligheid. Ook wordt het toezicht op sociale veiligheid versterkt.
 - 5.3.3. In de zomer van 2023 is de integrale aanpak sociale veiligheid voor het hoger onderwijs en wetenschap gepresenteerd.
 - 5.3.4. Eind 2023 heeft een rondetafelgesprek plaatsgevonden tussen de minister van OCW en een aantal ervaringsdeskundigen uit de danswereld, met focus op het dansonderwijs.
 - 5.3.5. In maart 2024 heeft de minister van OCW een rondetafelgesprek gevoerd met kunstvakonderwijsinstellingen (breed) over de stand van zaken van het borgen en verbeteren van de sociale veiligheid.
- 5.4 Maak helder (ook aan kinderen) wie waarvoor verantwoordelijk is en waar ze terecht kunnen
- 5.4.1. De alliantie biedt al een overzicht waar dansers zich kunnen melden.
 - 5.4.2. De website van de alliantie is ook in het Engels beschikbaar zodat de grote groep Engelstalige beroepsdansers hier ook terecht kunnen voor informatie.
 - 5.4.3. Onderzoek nodig hoe deze informatie vormgegeven kan worden voor kinderen uit de danssector.
 - 5.4.4. De expertgroep meldingen en opvolging zal hier een advies over geven.

5.5 Wees onder meer bij de opleidingen eerlijk over carrièrekansen en baanonzekerheid en geef voldoende aandacht aan de rechtspositie van de danser

- 5.5.1. OCW besteedt aandacht aan de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden via [Studiekeuze123](#). Op deze wijze weten aspirant studenten beter wat zij kunnen verwachten.
- 5.5.2. Daarnaast bieden kunsthogescholen vanuit de [Sectoragenda Hbo Kunstonderwijs 2021 - 2025](#) meer aandacht aan de arbeidsmarktpositie, zodat afgestuurde dansers beter de arbeidsmarkt betreden.
- 5.5.3. Op een aantal dansvakopleidingen worden regelmatig workshops en gastlessen verzorgd waarbij aandacht besteed wordt aan dit thema. Waarbij bijvoorbeeld een docent uit het werkveld op een open en eerlijke wijze een inkijk geeft in de carrièremogelijkheden en de uitdagingen die er bij het werkveld horen.

5.6 Verbeter de rechtspositie van dansers. Zeer strikte zwijgclausules zijn niet meer van deze tijd, maar ook in bredere zin: er is een vraag naar meer controle rondom arbeidsvoorwaarden en (tijdige) en voldoende betaling

- 5.6.1. Voldoende betaling: sluit aan bij het [beleid](#) van OCW voor fair pay in de culturele en creatieve sector.
- 5.6.2. Binnen de alliantie zal een werkgroep geïnitieerd worden waarin werkgevers en werknemersorganisaties in de dans dit onderwerp bespreken.
- 5.6.3. Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met SZW om dit gezamenlijk op te volgen. Uit het gesprek met SZW is het belang naar voren gekomen om informatie over de rechtspositie van dansers goed vindbaar te maken. Denk aan minimumvoorwaarden en rechtsmiddelen.
- 5.6.4. Binnen de Culturele sector zijn er een aantal partijen die zich vanuit hun expertise en voor hun doelgroep/ achterban inzetten voor het verbeteren van de rechtspositie van de dansers. Deze partijen zorgen voor een actueel aanbod dat aansluit bij de veranderende arbeidsmarkt en maatschappij. Voorbeelden hiervan zijn:
[Platform ACCT](#) - werkt aan een betere arbeidsmarkt voor de culturele en creatieve sector.
[Kunstenbond](#) - biedt juridisch advies, contractscreenings, bedrijfsadvies, belastingdiensten, informatie over financiering, zelfstandige diensten en aanvullende trainingen
[Cultuur + Ondernemen](#) - biedt advies en begeleiding voor ondernemers in de culturele en creatieve sector, waaronder dansers.
- 5.6.5. De Amsterdamse Hogeschool van Kunsten biedt de module [Beroep Kunstenaar](#) hierin bieden zij makers van theater en dans handvatten en informatie bij het maken van een ondernemingsplan, begrotingen, het produceren van voorstellingen en het voorbereiden op zelfstandig ondernemerschap in de culturele sector. Beroep Kunstenaar ondersteunt ook de positie van kunstenaars in de culturele sector door het verzamelen van gegevens uit de kunst- en cultuursector zodat hun carrièredoelen kunnen slagen. Ze hebben een [uitgebreide database](#) met informatie over verschillende stakeholders in de culturele sector, met een [stappenplan](#) voor kunstenaars om ondersteunde stappen te maken in hun carrière.
- 5.6.6. De belastingdienst zet hierop in met de [wet DBA](#), in deze wet zijn onder andere modelovereenkomsten voor [gezelschappen](#) en [artiësten individueel](#) opgenomen.

5.7 Schenk eveneens aandacht aan de rechtspositie van de dansdocent. Waak voor een te hoge werkdruk en draag zorg voor voldoende betaling

- 5.7.1. Voldoende betaling: sluit aan bij het [beleid](#) van OCW voor fairpay in de culturele en creatieve sector.
- 5.7.2. Binnen de alliantie zal een werkgroep geïnitieerd worden waarin werkgevers en werknemersorganisaties in de dans dit onderwerp bespreken.
- 5.7.3. Er zal een cultuur- en gedragsverandering nodig zijn binnen de danssector waardoor de norm m.b.t. werkdruk en vergoeding zal veranderen.
- 5.7.4. Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met SZW om dit gezamenlijk op te volgen. Uit het gesprek met SZW is het belang naar voren gekomen om informatie over de rechtspositie van dansers goed vindbaar te maken. Denk aan minimumvoorwaarden en rechtsmiddelen.
- 5.7.5. Cultuur Connectie stelt als voorwaarde aan haar leden o.a. dat zij een zorgvuldig personeelsbeleid voeren, zowel voor medewerkers in dienst als voor ZZP'ers en vrijwilligers

5.8 Let bij jongeren erop dat zij voldoende rusttijden krijgen en tijd voor pauzes en draag zorg voor een passende vergoeding, zeker gelet op de lange dagen en het feit dat een bijbaantje ernaast niet of nauwelijks mogelijk is

5.8.1. Binnen de alliantie zal een werkgroep geïnitieerd worden waarin een vertegenwoordiging van dansers en onderwijs in de dans dit onderwerp bespreken **zie 6.1.4*

5.8.2. Er zal een cultuur- en gedragsverandering nodig zijn binnen de danssector waardoor de norm m.b.t. verwachte inzet zal veranderen.

5.8.3. In de [CAO Toneel en Dans](#) wordt in de artikelen 1.4, 4.2, 4.6 en 4.8 aandacht besteed aan de rusttijden, pauzes en werktijden voor professionals ouder dan 18.

5.9 Voor professionele dansers is er een omscholingstraject mogelijk maar deze wordt nog niet altijd gevonden. Zorg dat dansers, zowel binnen gezelschappen als zzp'ers, deze weg weten te vinden en zo weer een andere passende functie kunnen vinden in de maatschappij

5.9.1. Op 29 februari is de [CAO Toneel en Dans 2024](#) algemeen verbindend verklaard. In deze CAO is de omscholingsregeling opgenomen. Daarmee zijn de betrokken werkgevers verplicht om hier actief aan mee te werken.

5.9.2. De regeling [Omscholing Dansers Nederland](#) (ODN) helpt de professionele danskunstenaars die dat punt in hun carrière hebben bereikt. Maatwerk is daarbij het devies. Jaarlijks kloppen er meer dan 100 dansers aan voor loopbaanbegeleiding. Deze individuele begeleiding is kosteloos en iedere professionele danser in Nederland kan daar gebruik van maken.

5.9.3. Daarnaast kunnen dansers gebruik maken van [Loopbaan APK Cultuur - van werktuig PPO](#): Werktuig PPO geeft workshops in intervisie, het opstellen van een CV, het maken van een elevator pitch, kijken naar een pensioenplan en nadenken over delen van je carrière om je voor te bereiden op de volgende.

5.9.4. Het Netwerk Dans heeft net als de overige kunstvakopleidingen voor een [competentiebenadering gekozen](#). Het geheel van competenties is het vermogen om adequaat te functioneren in de beroepspraktijk.

5.9.5. Dansbelang biedt een [deeltijd jaarcursus](#) waarmee dansers (en dansdocenten) een verklaring van bekwaamheid kunnen verkrijgen als dansdocent. Hiermee kunnen zij opgenomen worden in het kwaliteitsregister.

5.10 Verken de mogelijkheid voor het breder beschikbaar maken van een gratis VOG

5.10.1 Op dit moment is de regeling gratis VOG beschikbaar voor vrijwilligers van verenigingen en stichting die werken met kinderen en/of kwetsbare doelgroepen. Organisaties en personen die hiervoor in aanmerking komen kunnen terecht op de [website](#).

6. Uitvoeren in de praktijk

6.1 Eigenaarschap en leiderschap is nodig voor een cultuur- en systeemverandering. Een open houding van de danssectoren als geheel helpt daarbij

- 6.1.1. Vooruitlopend op het rapport hebben een groot aantal partijen uit de danssector zich verenigd in De Alliantie Dans veilig. Vanuit deze alliantie willen zij in gezamenlijkheid zich inzetten voor een sociaal veiligere danssector. Deze bereidheid is de eerste belangrijke stap in het bewerkstelligen van een cultuur- en systeemverandering.
- 6.1.2. [Platform Ondernemende Sportaanbieders \(POS\)](#) is aangesteld als kwartiermaker voor het (verder) vormgeven van deze alliantie. Als onafhankelijke partij kunnen zij het leiderschap in deze op zich nemen.
- 6.1.3. De partijen binnen de alliantie hebben gezamenlijk een [governance](#) opgesteld en getekend waarmee zij een aantal belangrijke afspraken met elkaar maken over de wijze waarop zij met elkaar samenwerken en hoe de besluitvorming plaats vindt.
- 6.1.4. Binnen deze [governance](#) is een belangrijke positie gekomen voor de [expertgroepen](#) die op thema aan de slag zullen gaan met de aanbevelingen. Deze [expertgroepen](#) zullen ieder met een eigen advies komen over te nemen stappen, dit advies zal het eerdergenoemde Kwaliteitsplan vervangen.
- 6.1.5. Op 25 april 2023 heeft het bestuur van de NADB besloten tot het instellen van een [projectgroep grensoverschrijdend gedrag](#). Om te komen tot een onafhankelijke projectgroep is de samenstelling gebeurd op basis van aanmelding en niet door middel van selectie door het bestuur. Deze projectgroep heeft [een advies](#) gegeven aan het bestuur over concreet in te voeren stappen omtrent het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag binnen de danssport. Het bestuur van de NADB zal een stappenplan presenteren om hier opvolging aan te geven.
- 6.1.6. [Governance Code Cultuur, Veilig op de Vloer, De Fair Practice Code](#), en [De stap naar goed werkgeverschap](#), zijn richtlijnen die werkgevers kunnen gebruiken als basis voor gezonde en veilige werkomstandigheden. Cultuur + Ondernemen, en NAPK en SSVP, bieden trainingen en uitwisselingsmogelijkheden voor werkgevers, directieleden en toezichthouders over sociale veiligheidsthema's.

6.2 Zorg voor handzame stappenplannen voor de dansers, zodat zij weten welke rechten zij hebben en hoe zij deze kunnen uitoefenen. Maak dergelijke stappenplannen helder en toegankelijk voor buitenlandse dansers

- 6.2.1. De alliantie kan deze stappenplannen via website www.dansveilig.nl verspreiden.
- 6.2.2. Hierbij zal ook rekening gehouden worden met de eerder aanbevelingen om de documenten ook toegankelijk te maken voor kinderen en Engelstaligen.
- 6.2.3. Op de website van Centrum Veilige Sport Nederland is een [pagina](#) ingericht waar dansers en omstanders meer informatie kunnen vinden over de te nemen stappen. Ook is hier een [infographic](#) voor ontwikkeld.
- 6.2.4. In het geval van ongewenst gedrag, in [artikel 10.2 van de CAO toneel en dans](#), worden werknemers geïnstrueerd om een klacht in te dienen bij SSVP en worden ze gewezen op de [sociale veiligheidsmiddelen](#) op de SSVP website.

6.3 Zorg eveneens voor handzame stappenplannen voor dansorganisaties, wat zij moeten en/of kunnen doen bij ongewenst gedrag

- 6.3.1. De alliantie kan deze stappenplannen via website www.dansveilig.nl verspreiden.
- 6.3.2. Op de website van Centrum Veilige Sport Nederland is een [pagina](#) ingericht waar dansverenigingen meer informatie kunnen vinden over de te nemen stappen. Zowel in de preventie als in de opvolging.
- 6.3.3. Er wordt gewerkt aan een stappenplan voor ondernemers/ dansscholen waar de te volgen stappen over wat zij moeten doen bij signalen of meldingen van/over ongewenst gedrag in wordt omschreven. In dit plan worden preventieve maatregelen om ongewenst gedrag te voorkomen of eerder bespreekbaar te maken ook opgenomen.
- 6.3.4. SSVP heeft een [stappenplan](#) dat organisaties en werkgevers kunnen gebruiken om een veilige werkomgeving te creëren die voorbereid is om te reageren in het geval van ongewenst gedrag.

- 6.3.5. [Cultuur + Ondernemen](#) biedt advies en begeleiding voor ondernemers, bestuurders en directieleden in de creatieve en culturele sector in de vorm van [stappenplannen](#), [zelfevaluatiescans](#), [workshops en cursussen](#), en [één op één mentoring](#). C+O is auteur en ondertekenaar van de [Governance Code Cultuur](#) waaraan culturele stichtingen zich moeten houden. Hun aanbod speelt specifiek in op het thema sociale veiligheid; bijv. [hoe je en vertrouwenspersoon aanstellen](#), hoe ga je om met belangenverstremgeling, hoe zo zet je je creatieve kracht in voor maatschappelijke vraagstukken, hoe ga je om met grensoverschrijdend gedrag als leidinggevende binnen je organisatie en meer.
- 6.3.6. De meeste opleidingen bouwen een dossier op van de studenten, waarin gedrag wordt bijgehouden. Bij een conflict worden beide kanten angehoord en aan de hand daarvan wordt een vervolgplan gemaakt en uitgevoerd volgens de regels van het instituut.
- 6.3.7. Als adviespunt grensoverschrijdend gedrag ondersteunt Mores organisaties bij preventie, het ontwikkelen van beleid om een veilige werkomgeving te borgen en het inrichten van informele en formele routes voor als het desondanks misgaat. Daarnaast ontwikkelt het een platform voor kennisuitwisseling.
-